

Wojciech Płonka, Maria Waloch

TASIEMCZYCE W 2000 ROKU

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2000

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2000

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2000 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych z kart selekcyjnych zakładanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz wywiadów epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągryzicy, jako niezbędnych źródeł informacji epidemiologicznych i pomocy przy kontroli obowiązkowego leczenia tasiemczyc.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2000 r. zarejestrowano 439 przypadków inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 1,13 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z roku 1999 wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce utrzymuje się na tym samym poziomie.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2000 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I.

Wysokie współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach: podlaskim (2,70), pomorskim (2,46) i kujawsko-pomorskim (2,24); niskie: w lubelskim (0,04), podkarpackim (0,10), śląskim (0,66) i lubuskim (0,68).

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2000 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (359 przypadków, 81,8%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (80 przyp., 18,2%). Inwazje tasiemców częściej występowały u kobiet (236 przyp., 53,8%) niż u mężczyzn (203 przyp., 46,2%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2000 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II.

Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce, podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej występowały u osób w wieku 40-49 lat (112 przypadków, 25,51%). Osoby w wieku 30-39 lat (100 przypadków, 22,78 %) stanowiły drugą co do liczebności grupę chorych na tasiemczyce. Odsetek inwazji wzrastał wraz z wiekiem: od 2,96% w grupie wieku 0-9 lat, do 25,51% w grupie 40-49 lat, a następnie malał do 4,10% powyżej 70-go roku życia.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 416 przypadków tasiemczyc jelitowych, tj. 95,44% ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (359

Tab e l a I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2000 wg środowiska i płci
 Tab l e I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2000 according to the place of living and gender

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	wieś	miasto	mężczyźni	kobiety	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
1	2	3	4	5	6	7
1. Dolnośląskie	8	39	19	28	47	1,58
2. Kujawsko-pomorskie	13	34	20	27	47	2,24
3. Lubelskie	-	1	-	1	1	0,04
4. Lubuskie	3	4	2	5	7	0,68
5. Łódzkie	3	38	17	24	41	1,55
6. Małopolskie	5	26	21	10	31	0,96
7. Mazowieckie	6	46	26	26	52	1,03
8. Opolskie	3	15	9	9	18	1,66
9. Podkarpackie	-	2	-	2	2	0,10
10. Podlaskie	4	29	19	14	33	2,70
11. Pomorskie	14	40	24	30	54	2,46
12. Śląskie	9	23	17	15	32	0,66
13. Świętokrzyskie	2	9	4	7	11	0,83
14. Warmińsko-mazurskie	4	13	5	12	17	1,16
15. Wielkopolskie	6	25	16	15	31	0,92
16. Zachodniopomorskie	-	15	4	11	15	0,86
Liczba	80	359	203	236	439	1,13
Polska %	18,2	81,8	46,2	53,8	100,00	

Tab e l a II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2000 wg wieku chorych
 Tab l e II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2000 according to the age of patients

Grupa wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek ogółu
0-4	4	0,91
5-9	9	2,05
10-14	9	2,05
15-19	14	3,19
0-9	13	2,96
10-19	23	5,24
20-29	69	15,72
30-39	100	22,78
40-49	112	25,51
50-59	64	14,58
60-69	40	9,11
70+	18	4,10
Razem	439	100,00

Tab e l a III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2000 wg rozpoznanego gatunku tasiemca

Tab l e III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2000 confirmed by laboratory examinations

Województwo	Gatunek tasiemca						Razem
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia solium</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Hymenolepis nana</i>	<i>Dipyl. caninum</i>	<i>D. latum</i>	
1	2	3	4	5	6	1	8
1. Dolnośląskie	38	1	6	-	1	1	47
2. Kujawsko-pomorskie	30	1	13	2	-	-	46
3. Lubelskie	1	-	-	-	-	-	1
4. Lubuskie	6	-	-	-	-	-	6
5. Łódzkie	39	-	1	-	-	1	41
6. Małopolskie	23	-	8	-	-	-	31
7. Mazowieckie	45	-	7	-	-	-	52
8. Opolskie	16	-	2	-	-	-	18
9. Podkarpackie	1	-	1	-	-	-	2
10. Podlaskie	23	-	-	-	-	-	23
11. Pomorskie	49	-	-	-	-	-	49
12. Śląskie	26	-	6	-	-	-	32
13. Świętokrzyskie	11	-	-	-	-	-	11
14. Warmińsko-mazurskie	11	1	4	-	-	-	16
15. Wielkopolskie	30	-	-	-	-	-	30
16. Zachodniopomorskie	10	-	4	-	-	-	14
Liczba	359	3	52	2	1	2	419
Polska %	85,68	0,71	12,41	0,48	0,24	0,48	100,00J

Tab e l a IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2000 zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2000 registered without species identification

Województwo	Liczba	Procent+
Kujawsko-pomorskie	1	2,13
Lubuskie	1	14,28
Podlaskie	10	30,30
Pomorskie	5	9,26
Warmińsko-mazurskie	1	5,88
Wielkopolskie	1	3,22
Zachodniopomorskie	1	6,66
Razem	20	4,55 + +

+ - ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

+ + - ogólnej liczby przypadków

Tab e l a V. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica) u ludzi w Polsce w roku 2000 wg środowiska i płci

Table V. Larval cestode infections (echinococcosis) in humans in Poland in 2000 according to the place of living and gender

Województwo	Bąblowica					
	wieś		miasto		razem	zapadalność na 100 000
	k	m	k	m		
1	2	3	4	5	6	7
Kujawsko-pomorskie	1	-	1	-	2	0,09
Lubelskie	1	1	-	-	2	0,08
Łódzkie	-	-	-	1	1	0,07
Mazowieckie	-	-	2	-	2	0,03
Podkarpackie	1	-	-	-	1	0,04
Podlaskie	5	2	5	1	13	1,06
Śląskie	-	-	-	1	1	0,02
Świętokrzyskie	1	-	-	-	1	0,07
Warmińsko-mazurskie	-	2	-	1 +	3	0,20
Zachodniopomorskie	-	-	2	1	3	0,17
Liczba	9	5	10	5	29	0,17
Polska %	31,03	17,24	34,49	17,24	100,00	0,48

k - kobiety, m - mężczyźni, + - przypadek bąblowicy *E. multilocularis*

przypadków, z czego 85,68% potwierdzono badaniami laboratoryjnymi; zapadalność 0,93 na 100 000 mieszkańców). Inwazje *T. solium* stwierdzono u 3 chorych (0,71% wykrytych przypadków); zapadalność 0,008. Współczynnik zapadalności na tasiemczycę *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim poziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Zarażenia *Taenia species* zanotowano u 52 osób (12,41% ogółu zgłoszonych przypadków; zapadalność 0,13). Poza tasiemczykami wywołanymi przez *Taenia*, u 2 osób wykryto inwazje *Hymenolepis nana* (0,48% wszystkich przypadków; zapadalność 0,005). Zanotowano również 2 przypadki inwazji *Diphyllobothrium latum* (0,48%; zapadalność 0,005) w województwie dolnośląskim i łódzkim oraz 1 przypadek inwazji *Dipylidium caninum* w woj. dolnośląskim (0,24%, zapadalność 0,002).

W 2000 r. odsetek tasiemczyc zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego wyniósł 4,55% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Wysoki odsetek nie rozpoznanych laboratoryjnie tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwach: lubuskim (14,28%) i podlaskim (30,30%). Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 72 przypadki, tj. 16,4% ogółu przypadków i była zbliżona do liczby z lat ubiegłych (1998; 79 przyp., 13,1% i 1999; 56 przyp., 12,81%).

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce zarejestrowano w 2000 r. 28 przypadków bąblowicy

wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,07) i 1 przypadek bąblowicy wywołanej przez *E. multilocularis* (zapadalność 0,002). Przypadków wągryzycy nie zarejestrowano.

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2000 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Zachorowania na bąblowicę prawie jednakowo często występowały na terenie wsi (14 przypadków, 48,27% ogółu zachorowań) jak i miast (15 przyp., 51,73%). Odsetek zachorowań na bąblowicę w obu środowiskach był wyższy u kobiet (19 przyp., 65,52% ogółu przyp.). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie województwa podlaskiego (13 przypadków, 44,82% ogółu przyp., zapadalność 1,06). Bąblowicę *E. multilocularis* zanotowano na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

W Płonka, M Waloch

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2000

SUMMARY

In 2000, 439 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 359 were caused by *Taenia saginata*, three by *T solium*, 52 by *Taenia sp.*, two by *Hymenolepis nana*, two by *Diphyllobothrium latum*, and one by *Dipylidium caninum*. Moreover, 29 cases of echinococcosis were also registered.

The obtained results confirmed the low frequency of intestinal cestodoses in Poland.

Adres autorów:

Wojciech Płonka

Zakład Parazytologii Lekarskiej Państwowego Zakładu Higieny

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa